

KÄSSÄPLUS

KÄSSÄ+

Taito Plussa
-kärkihanke

ESIPUHE

Taito Plussa -hankkeen tavoitteena oli osaltaan edistää koululaisten käsityöharrastuksen valtakunnallista saavutettavuutta sekä edistää perusopetuksen ja järjestötoiminnan yhteisten toimintamallien kehittymistä. Hanke kohdennettiin paikkakunnille, joilla ei ennestään ole ollut tarjolla esimerkiksi käsityön taiteen perusopetusta. Toive käsityön harrastamisesta nousi valtakunnallisen koululaiskyselyn tuloksissa melko vahvasti esiin. Kyselyn toiveiden ja järjestön toimintaverkoston perusteella hankkeeseen valikoitui 9 taitoyhdistystä ja 25 paikkakuntaa.

Plussa-hankkeen harrastetunnit järjestettiin koulujen tiloissa, perusopetuksen vuosiluokkien 1–9 oppilaiden ja koulun rehtoreiden toiveiden mukaisesti heti koulun päätyttyä klo 12–16 tai sijoitettuna keskelle koulupäivää. Alakoululaiset jaettiin pääsääntöisesti vielä kahteen harrastetuntiryhmään vuosiluokittain. 1.–3. luokka ja 4.–6. luokka sekä vuosiluokat 7–9 toimivat samassa ryhmässä. Harrastetunnit järjestettiin oppilaiden omissa kouluissa.

Harrastetuntien sisällöistä ja ohjaamisesta vastasivat taitoyhdistysten käsi- ja taideteollisuusalan/kulttuurialan ohjaajat ja käsityökoulujen opettajat sekä kädentaitojen osaajat ja käsityöläiset. Opetuksesta vastaavilla henkilöillä oli taustalla vahva ja pitkäaikainen kädentaitojen ja kulttuurialan ohjaustoiminnan osaaminen sekä pedagogiset opinnot tai muulla tavalla hankittu ammattitaito.

Mukana olleet taitoyhdistykset kartoittivat käsityöstä, muotoilusta ja kädentaidoista kiinnostuneet oppilaat ja koulut sekä toimivat yhteistyössä koulujen kanssa. Hanketta koordinoi valtakunnallinen koordinaattori. Hänen tehtäväänsä kuului mm. yhteisten aineistojen sekä viestintä- ja markkinointimateriaalien tuottaminen.

Hankkeen sisältöjen suunnittelu toteutettiin oppilaiden ja koulujen kanssa yhteistyössä. Suunnittelun pohjana käytettiin kouluyhteistyössä jo esiin tulleita teemoja. Kouluyhteistyössä esiin tulleita teemoja olivat käsityö ja kulttuuriperintö yhdistettynä muotoiluun ja teknologiaan sekä erilaisiin aihekokonaisuuksiin: kansansadut, pelit, Suomen mytologia ja myytit, Arkea ja juhlaa, hyvinvointi sekä oppilaiden osallisuus, kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

Taito Plussa -hanke edisti käsityön harrastamisen alueellista saavutettavuutta siten, että 834 oppilasta pääsi mukaan toimintaan. Hankkeen myötä opittiin myös tekemään paremmin yhteistyötä perusopetuksen kanssa ja ymmärtämään perusopetuksen toiminnalle tuomia reunaehtoja.

Minna Hyytiäinen
toiminnanjohtaja
Taitoliitto

Taito Plussa -kärkihanke

Tässä julkaisussa esitellään Taito Plussa -kärkihanketta. Opetus- ja kulttuuri-ministeriön avustuksella toteutetussa hankkeessa mukana olivat Käsi- ja taideteollisuusliito Taito ry ja yhdeksän alueellista taitoyhdistystä. Mukana olivat Taito Keski-Suomi ry, Taito Pirkanmaa ry, Taito Itä-Suomi ry, Taito Etelä-Pohjanmaa ry, Taito Etelä-Suomi ry, Taito Uusimaa ry, Taito Satakunta ry, Taito Varsinais-Suomi ry ja Taito Pohjois-Pohjanmaa ry.

Taito Plussa -hankkeen tavoitteena oli lisätä kulttuurin saavutettavuutta sekä edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia harrastaa käsityötä, muotoilua ja teknologiaa osana kulttuuriperintöä ja paikallista kulttuuria omassa koulussaan. Hankkeen harrastetunnit, Kässä+ -työpajat, järjestettiin koulujen tai paikallisten Taitokeskuksien tiloissa pääsääntöisesti heti koulupäivän jälkeen.

Kässä+ -työpajat toteutettiin paikallisesti kunkin koulun kanssa tehtävän erillisen toimintasuunnitelman mukaan. Työpajoissa tehtiin erilaisia projekteja paikkakuntaakohtaisesti oman alueen kulttuuriperintö huomioiden. Oppilaita ohjattiin ilmaisemaan itseään monipuolisesti käsityön eri osa-alueilla teema-työskentelyn keinoin. Tutustuttiin suomalaiseen kulttuuriin, kulttuuriperintöön, vuodenaikoihin, juhlaperinteeseen, lähiluontoon ja ympäristöön. Oppilaat saivat itse olla vaikuttamassa sisältöihin, mikä lisäsi oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tasa-arvoisuutta, kestävän tulevaisuuden rakentamista ja hyvinvointia myös monikulttuurisuuden näkökulmasta.

Työpajoissa ammattitaitoiset opettajat ja ohjaajat mahdollistivat laadukkaan ja monipuolisen käsityö-, muotoilu- ja teknologiakasvatuksen monen lapsen ja nuoren saataville. Hanke täydensi koulun käsityö-, taide- ja kulttuurikasvatusta. Hankkeen tavoitteena oli luoda harrastetoimintamalli, joka toisi jatkuvuutta käsityön harrastamiseen osana lasten koulupäivää. Hanke vahvisti perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti koulun sekä käsityön ja kulttuurin ammattilaisten, ammattitaitoisten opettajien ja ohjaajien yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Kässä+ -työpajoja järjestettiin vuoden 2018 aikana Helsingistä Kuusamoon yhteensä 25 paikkakunnalla ja 45 eri koululla. Oppilaita mukana Kässä+ -työpajoissa oli 834. Hanke sai hyvän vastaanoton yhteistyötahoilta, oppilailta, huoltajilta ja kouluilta. Voimme toteuttaa harrastetunteja myös vuonna 2019 Taitoliiton saatua avustuksen Taito Plussa 2 -jatkohankkeelle.

Mari Tuimala

hankkeen koordinaattori

Taito Keski-Suomi

SISÄLTÖ

Esipuhe.....	2
Koordinaattorin yhteenveto.....	3
Taito Etelä-Pohjanmaa	6
Taito Etelä-Suomi.....	8
Taito Itä-Suomi.....	10
Taito Keski-Suomi	12
Taito Pirkanmaa	14
Taito Pohjois-Pohjanmaa	16
Taito Satakunta	18
Taito Uusimaa.....	20
Kässä Plussa – Helsinki.....	20
Kässä Plussa – Klaukkala	22
Kässä Plussa – Mäntsälä	24
Taito Varsinais-Suomi	26
Oppilaat vastasivat.....	28

Taito Plussa -hankkeen Kässä+ -työpajoissa tutustuttiin suomalaiseen kulttuuriin, kulttuuriperintöön, vuodenaikoihin, juhlaperinteeseen, lähiluontoon ja ympäristöön.

Taito Etelä-Pohjanmaa

Kässä+ -työpajoissa on ahkeroitu käsityön parissa. Lasten innostus, luova mielikuvitus ja hienot oivallukset ovat siivittäneet erilaisista materiaaleista innokaiden tekijöiden käsissä omanlaisia teoksia.

Pajoissa on tehty monenlaisia töitä; esimerkiksi muotoiltu paperimassapeilejä, avaimenperiä, painettu kangasvärein erilaisilla tekniikoilla ekokasseja ja tehty paperipusseista pitsihiutaleita. Kansanperinteen vanha taito, himmelinvalmistus tuli tutuksi tekemällä himmeleitä perusneliöistä. Materiaaleina käytimme pillettejä ja puuhelmiä.

Isojoen kerholaisten haastattelu

Mikä Kässä+ -työpajassa on mukavinta?

Yhteen ääneen kuului vastaus Kaikki! – koko kässäkerho. Tarkemmin kerholaiset vastasivat, että askartelu, värittäminen ja paperimassan muotoilu olivat olleet mukavimpia. Kaverien tapaaminen kässäkerhossa on ollut myös mieluisaa. Uusia ystävyys-suhteita onkin saattanut muodostua kerhotoiminnan lomassa.

Mikä käsityökerhossa valmistuneista töistä oli mieluisin?

Yhteen ääneen kuului taas, että kaikki olivat mieluisia töitä. Paremminkin eritellessä käsinpainettu ekokassi oli monelle se mieluisin työ, koska sitä voi käyttää luistimien kassina tai laittaa jumppavaatteet, äidillä kauppakassina se on myös käytössä. Mieluisimpia töitä oli paperimassapeilin valmistus. Siinä kaikki saivat suunnitella ja muotoilla paperimassasta oman mallinsa mukaisen peilin, joka väritettiin kauniin väriseksi. Monen muotoisia peilejä valmistuikin esim. kissantassu, omena, kukka, sydän ja aurinkolaseistakin joku saa nyt peilata.

Innokkaana Kässä+ -työpajalaiset odottavat ensi vuonna alkavaa kevään kässäkerhoa.

Katja ja Pipsa – ohjaajat

Kerhot: Isojoki, Karijoki, Laihia

Kässä Plussa – Luumäki

Kässä Plussa toteutettiin Luumäellä Taavetin koululla.

Luumäellä Kässä+ -ryhmät olivat keväällä 1-2 luokkalaisille ja 3.-6.-luokkalaisille. Syksyllä oli yksi ryhmä 1.-2.-luokkalaisille. Kässä+ -työpajat kokoontuivat vuoden 2018 keväällä 8 kertaa ja syksyllä 10 kertaa. Työpajan kesto oli 2 oppituntia (90 min.) kerrallaan. Osittain oppilaat olivat samoja, mutta osittain vaihtuivat. Opettajana Kässä+ -työpajoissa toimi Riitta, taitokeskuksen neuvoja.

Keväällä 1.-2.-luokkalaisten ryhmässä tutustuttiin eri tekniikoihin, suunniteltiin ja valmistettiin omat työt. Tehtiin ommellen pöllöt, unisiepparit kierrätysmateriaaleista ja oma hahmo pehmolelut. Pieninä välitöinä oli ystävänpäiväkortti, kynsilakkakorut ja pääsiäispuput.

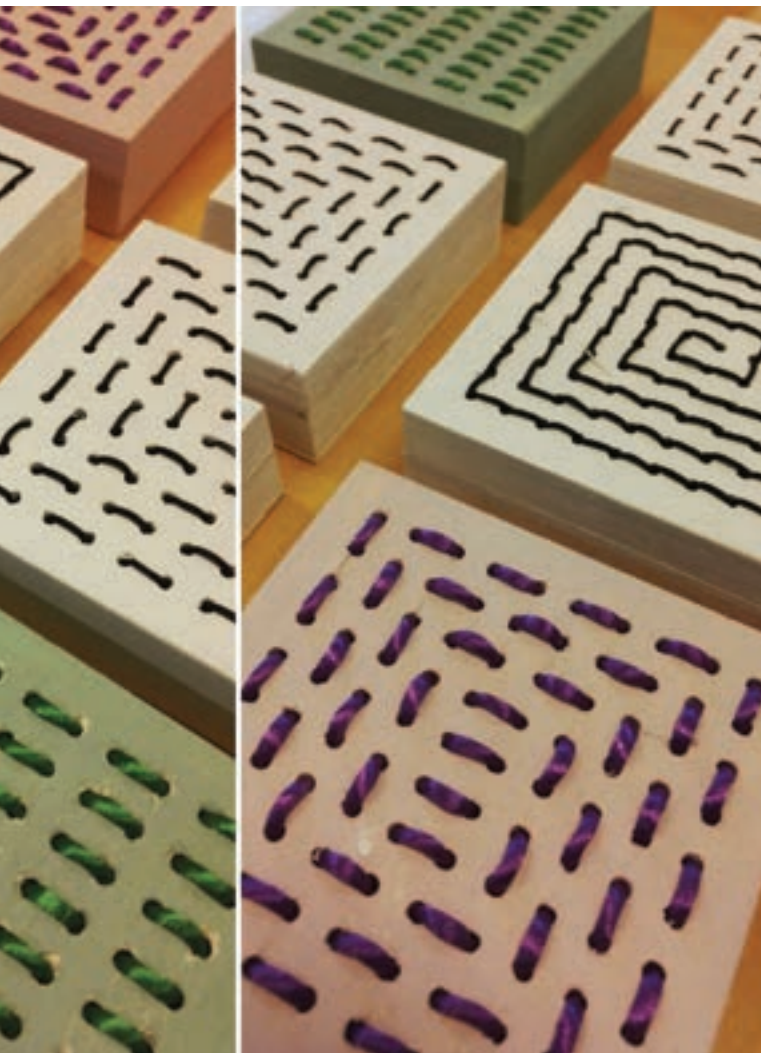
3.-6.-luokkalaisten ryhmä toteutti unisiepparit perinteiseen tyyliin, solmittiin makrameepöllöt, aplikoitiin sisustuskorit ja kirjottiin korurasia. Välitöinä oli ystävänpäiväkortit, kynsilakkakorut ja heijastavat sudenkorennot.

Syksyllä alkoi vain yksi ryhmä 1.-2.-luokkalaisille. Ryhmässä oli noin puolet olleet mukana jo keväällä. Ensimmäisenä työnä tehtiin avainnauhat, joissa vohvelikankaaseen kirjottiin. Eläinnaamioita tehtiin valmiiseen naamiopohjaan maalaten ja korvia ja viiksiä lisäten. Suuritoisin työ oli paperinarulla punottu kori, jossa korin osat maalattiin, koottiin kori ja punottiin seinät paperinarulla. Ryhmäläisten toivomuksesta teimme Green Craft -kierrätyshuovasta keppihevosen. Joulupajassa teimme enkeleitä.

Syksyn Kässä+ -ryhmäläisten töitä oli vitriininäyttelyssä esillä Luumäen kirjastossa 14.11.-4.12.2018.

Kässä Plussassa oli innokkaita lapsia oppimassa kädentaitoja. Lapsilta saatu palaute työpajoista oli positiivista ja innostunutta. Palautteen mukaan suosituinta syksyllä oli kepparit ja naamioiden teko. Keväälle toivottiin esim. kissatöitä, linnan ja talojen tekoa. Ainakin osa ryhmästä jatkaa keväällä 2019.

Kässä Plussa – Parikkala

Kässä Plussa toteutettiin Parikkalassa Kirjolan koululla.

Työpajoissa työskenneltiin innolla suunnittelemalla ja valmistamalla erilaisia töitä. Lähtökohdiana on käsityö ja kulttuuriperintö sekä niihin liittyvät ajankohtaiset ilmiöt. Kässä+ -työpajat kokoontuivat vuoden aikana 18 kertaa, 2 oppituntia (90 min.) kerrallaan, keväällä 8 kertaa ja syksyllä 10 kertaa. Oppilaat olivat 1-2 luokan oppilaita, mutta kevään oppilaista ei kukaan jatkanut ja syksyn ryhmän oppilaat olivat uusia. Opettajana oli Jaana Leskinen, taitokeskuksen neuvoja.

Keväällä tutustuttiin kankaanpainannan tekniikkaan, suunniteltiin ja valmistettiin kangas, josta ommeltiin tyyny. Lisäksi ompelimme pienen pöllön ja valmistimme kirjetun rasia.

Syksyn ryhmässä valmistettiin avaimenperä vohvelikirjonnalla, sätkynukke ja punottu kori ja eläinnaamio.

Kässä Plussassa oli innokkaita lapsia oppimassa kädentaitoja. Tekemisen ilo ja luovuus kehittyivät opetusjakson aikana.

Kässä Plussa – Kuopio

Kässä Plussa toteutettiin Kuopiossa Aurinkorinteen ja Puijonsarven kouluilla. Kässä+ -ryhmiä kokoontui yhteensä neljä, kaksi Aurinkorinteen koululla ja kaksi Puijonsarven koululla. Jokaisen neljän Kässä+ -ryhmän kanssa kokoonnuimme kymmenen kertaa tämän syksyn aikana. Yhteensä 1-3 luokkien oppilaita oli mukana 39 (38 tyttöä ja yksi poika). Mukana oli myös yksi neljännen luokan oppilas, joka aloitti Kässä+ -kerhon edellisenä keväänä. Mukana ryhmissä oli sekä uusia että jo edellisenä keväänä mukana olleita oppilaita.

Ensimmäisenä työnä valmistimme syksyyn sopivan Valopöllön. Pöllön osat leikattiin harmaasta Green Craft -kierrätyspuuvasta sekä värikkäistä villahuopakankaista. Pöllön osat ommeltiin yhteen ja silmiksi käytimme nappeja. Pöllöihin lisättiin hauskat painamalla toimivat led-valonapit vatsan kohdalle ja ripustuslenkin avulla pöllön sai roikkumaan reppuun tai takkiin. Pöllön tekemisessä oli paljon hyvää harjoitusta käsin ompelemisesta.

Seuraavana työnä kokosimme jokaiselle omat puiset naulakot valmiista osista. Hiomisen ja tappien naulaamisen jälkeen naulakot maalattiin kalkkimaaleilla omien suunnitelmakuvien mukaan. Naulakoilla jatkoimme seuraavaa työtä, kaulaliinan neulomista. Neulonta ja varsinkin naulakkoneulonta oli monelle uusi asia. Jokainen oppilas suunnitteli ensin paperille oman kaulaliinan väriytyksen ja sen pohjalta aloitettiin neulominen sopivilla väreillä. Monessa kaulaliinassa oli mukana heijastinlankaa, jotta se näkyisi pimeässä paremmin. Kaulaliinojen päihin tehtiin myös hapsuja sekä tupsuja tupsuntekolaitteella.

Kolmas syksyn työ oli pienen kassin ompelu ja kuviointi neulahuovuttamalla. Kassi sopi yhdellä kahvalla tehtynä säilyttimeksi naulakkoon tai kahdella kahvalla tehtynä pieneksi kantokassiksi. Huovutettavat kuviot suunniteltiin ensin paperille, jonka jälkeen alkoi huovutusurakka. Myös neulahuovutus oli suurimmalle osalle uusi tekniikka. Viimeisenä kassit ommeltiin ompelukoneella.

Lisätöinä teimme isänpäivän aikaan kortit isille, joulukuun alussa leikkasimme paperista lumihuitaleita ikkunaan ja viimeisenä työnä lasten toiveesta teimme omat tonttuovet pahvista ja paperista. Ovet koristeltiin pienillä kransseilla ja pumpulilumella.

Taito Keski-Suomi

Kässä Plussa – Saarijärvi

Taito Keski-Suomen Kässä-työpajat järjestettiin Saarijärvellä. Keväällä 2018 Kässä+ -työpajat järjestettiin kaikilla kyläkouluilla sekä Kannonkosken koululla. Syksyllä 2018 Kässä+ -työpaja kokoontui Tarvaalan, Lanneveden ja Pylkönmäen kouluilla. Työpajat kokoontuivat koulujen tiloissa heti koulupäivän jälkeen, oppilaat olivat 1.-4.-luokkalaista.

Kaikilla kouluilla oli syksyllä ohjelmassa mm. ristinollapeli. Tässä alla Tarvaalan koulun Käsä+ -työpajalaisten Helmin ja Wilman ohje pelin valmistamiseen.

HELMIN JA WILMAN RISTINOLLAPELI

1. Tarvikkeet: kangaskassi, kangasväri, pensseitä, sanomalehtiä, tuputin, sapluuna, kiviä, askarteluväriä kivien maalaamiseen, maalarinteippiä
2. Laita kassin sisälle sanomalehteä, ettei väri mene läpi. Maalaa pohjaväri kassiin. Anna kuivua!
3. Maalaa kuviot kassiin, muista sanomalehti. Anna kuivua! Maalaa tai tuputa sapluunalla ristikko kassin toiselle puolelle.
4. Valitse 10 kiveä. Maalaa kiviin pohjaväri. Anna kuivua!
5. Maalaa kuviot. Jaa kivet puoliksi ja maalaa molempiin eri kuviot. Anna kuivua!
6. VALMIS!

Hauskoja pelihetkiä

toivottaa Helmi ja Wilma

Kässä Plussa – Pirkanmaa

Sorrilan koululla kokoontui innokas ”pienten” ryhmä. Kerholaiset olivat hyvin aktiivisia ja porukka oli kokonaisuudessaan koossa lähes joka kerta. Sorrilan koululla saimme käyttää sekä tekstiili- että teknisen työn luokkia, joten pääsimme harjoittelemaan mm. porakoneen käyttöä turvallisissa olosuhteissa.

Sorrilan koulun Kässä Plussassa tehtyjä töitä olivat ompelemalla toteutetut kettuheijastimet, talonaulakot, rautalangasta taivutetut hämähäkinseitit, tasapainolaudat ja tonttulakkien koristelu huovuttamalla ja/tai applikoimalla.

Viimeisellä kerralla päättjäisherkuista nautiskellen juttelimme kerholaisten kanssa kuluneen syksyn töistä ja mahdollisesta kerhon jatkosta. Toteutetut työt olivat olleet kuulemma sopivan haasteellisia (jopa ne kettuheijastimet) ja ainakin sillä hetkellä kaikki olivat halukkaita jatkamaan kerhossa kevätpuolella.

Roukon ja Tottijärven koululla ohjelma oli lähes sama kuin Sorrilan koululla. Kettuheijastimia ei ommeltu, mutta sen sijaan kerholaisten toivomuksesta neulahuovutimme joulukoristeita ja teimme tasapainolaudat. Jokainen sai kuvioita päällystekankaan haluamallaan tavalla ja tasapainolaudan runko koottiin puuosista. Roukon koululla työskentelimme tavallisessa luokassa, joten kävimme välillä ulkona hiomassa ja porailemassa. Talvipakkasilla puutöiden tekeminen ulkosalla olisi ollut ehkä hieman epämukavaa, mutta onneksi syksy oli lämmin ja hommat hoituivat mainiosti näinkin. Lopuksi vietimme päättjäiset. Paikalla olijat olivat innokkaita jatkamaan kerhossa.

Ruovedellä Pekkalan koulussa Kässä+ -kerhossa oli 10 innokasta, 6–8 vuotiasta kässäilijää. Kahdeksan kerhokerran aikana huovutimme, teimme keramiikkaa, kuvakudokset, talonaulakot ja liikkuvat robotit. Päätösjuhlaa vietettiin viimeisen kerhokerran lopuksi. Paikalle saapuivat myös kuuden lapsen vanhemmat. Lyhyessä, mutta monipuolisessa kerhossa tuli ilmi lasten into tehdä aina uutta. Joka kerta he innokkaasti odottivat mitä uutta tänään tehdään. Kerhon aikana opettelimme huovuttamista, sahaamista, maalaamista, poraamista, muovailua, kudontaa, leikkaamista, piirtämistä ja kokoamista. Uusimmasta päästä nykyajan käsitöitä kokosimme liikkuvan robotin, jossa piti olla hurjan tarkkana pienten mutterien ja liitosmuovien kanssa.

Ohjaajan yllätykseksi loppukeskusteluissa ilmeni, että suosituin työ oli ollut kuitenkin auringonlaskun kudonnainen, johon lisättiin mieluisin siluetti. Työssä oli useita eri vaiheita kudontakiekon rakentamisesta alkaen ja se oli ajankestollisesti pisin työ. Palttinasidoksen poimiminen kiekkoon oli heille ihan uutta. Perheiltä saadun palautteen myötä kerhosta oli pidetty. Kotona oli kuultu töistä mitä oltiin tehty ja käsin tekemistä arvostettiin ja toivottiin lisää.

Kolhon koululla kokoonnuttiin torstaisin kahdessa jaksossa. Kässäläisiä oli yhteensä neljä, jotka olivat mukana Kässäplussassa jo viime keväänä. Kerholaiset olivat hyvin eläväisiä ja porukka oli koossa joka kerta. Kokoonnuimme tekstiilityön luokassa.

Syksyn jakso aloitettiin huopatekstiilillä. Paperille piirretyn ja väritetyn luonnoksen pohjalta neulattiin neulahuopalevyyn karstavillaa suunnitelmien mukaan. Tekstiili viimeisteltiin ompelemalla kehukset ja ripustuslenkit fanttilangasta. Toinen työ oli kirjottu heijastin, jossa opettelimme japanilaista sashiko-kirjontaa. Heijastinkangas yhdistettiin puuvillalangalla Green Craft -kierrätyshuopaan. Kolmanneksi työksi tehtiin kanavatyö, jonka pohjana oli Smyrna-pohjakangas ja kirjontalanakana paksu Pirkka nelinkertaisena. Ensin piirrettiin mallista ruutupiirros, joka sitten toteutettiin. Valmis kanavatyö upotettiin Green Craft -taustaan, johon ommeltiin kuja ripustusta varten. Joulun lähestyessä pujoteltiin paperipilleistä himmeleitä. Kauden lopuksi pidettiin näyttely ja mehukestit, joihin kutsuttiin vieraksi kässäläisten vanhempia ja poikkesipa siellä koulun opettajakin.

Kotalan kyläkoulun koulunjohtaja kiinnostui heti Kässä+ -kerhosta. Niinpä kun taitokeskuksen neuvoja Arja Tiitola kävi esittelemässä kerhoa koululla, paikalla oli koko koulun väki eskareista kuudesluokkalaisiin. Oppilaat innostuivat Kässä Plussasta ja mukaan ilmoittautui 12 oppilasta, kolmanneksen koko koulun oppilaista, ikäjakauma 6–12 vuotta.

Kässä+ -kerhoa veti Hannele Lähde-Setälä, ja ryhmä oli erittäin innokkaasti mukana koko syksyn. Kässä+ -kerhon työt suunnittelimme vaihteleviksi niin materiaaleiltaan, työvälineiltään kuin vaikeusasteeltaankin.

Aluksi tehtiin tuikkulyhty värikkäistä Tiffany- tai Soft Glass -lasimosaiikeista, hauska ja helppo työ aloituksena. Seuraavaksi valmistettiin nahkakantinen muistivihko poroparkkinahasta. Nahkakansi suunniteltiin ja kuvioitiin omilla kuvioilla, jotka väritettiin silkkiväreillä. Paperista taiteltiin vihko, joka kiinnitettiin kansiin vain muutamalla pistolla, niinpä samoihin kansiin on helppo tarvittaessa vaihtaa uusi vihko. Vaikein työ kerholaisille oli valotalo, joka tehtiin myyräverkosta ja dipattiin pel-lavapaperimassaan saavissa. Myyräverkon leikkaaminen sivuleikkureilla koetteli kärsivällisyyttä, mutta lopputulokseen oppilaat olivat tosi tyytyväisiä.

Joulun lähestyessä koottiin himmeleitä värikkäistä paperipilleistä ja koristeltiin niitä puuhelmillä. Lopuksi tehtiin mehiläisvahakynntilöitä erivärisistä mehiläisvahalevyistä käärien. Niitä koristeltiin leikkaamalla toisenvärisistä levyistä kuvioita ja painamalla niitä kynntilän pintaan. Lopputuloksena oli kauniita tonttu-, kuusi-, tähti- ja sydänkynntilöitä.

Jatkohalukkuutta kevätpuolelle oppilailla tuntui olevan hyvin paljon.

Taito Pohjois-Pohjanmaa

Tekemisen iloa, innostumista, paneutumista jokaiseen erilaiseen työhön. Syksyn aikana meillä on ollut kerhotoimintaa koulupäivän sisällä, ja yksi kerho myös koulupäivän jälkeen. Lasten kanssa työskentely on ollut helppoa ja he ovat sitoutuneet kerhoon. Taitoja on kartutettu monipuolisesti.

Hyvin toimiva yhteistyö koulun kanssa on tärkeä. Joku yhteyshenkilö koulun puolelta onkin hyvä olla. Meillä on ollut Hiukkavaarassa iso ryhmä, jossa on ollut kaksi ohjaajaa ja nuorisotyöntekijä koulun puolesta apukäsinä. Samoin Nuottasaassa yhteyshenkilönä ollut opettaja on ollut apuna ja yhteyshenkilönä vanhempiin päin.

Vastaanotto on ollut innostunutta niin koulun kuin lastenkin osalta. Lapset ovat sitoutuneet hyvin kerhotoimintaan.

Käsitöissä kirjonta on ollut vahvasti mukana, ja olemme valmistaneet erilaisia käsin ommeltavia tuotteita. Niistä töistä on opittu paljon, ja ne ovat olleet lapsillekin mielekkäitä. Lapset ovat olleet mukana ideoinnissa, ja he ovat luovasti muokanneet töitään oman näköisiksi. Paljon on mietitty myös erilaisten käsitöiden käytettävyyttä: mihin tarkoitukseen sen teen ja kenelle. Minikeppihevosia valmistettiin lahjaksi ystäville ja hyrriä iso- ja pikkusisaruksille.

Huomasimme syksyn aikana, että myös perinteiset tekniikat ja tuotteet kiinnostavat edelleen. Mm. perinteinen vohvelikirjonta ja jo 50-luvulta tutut pahvihyrrät innostivat ”digiajan lapsia”.

Lapsilta saatu palaute on ollut positiivista. On tullut pyyntöjä kerhon jatkumisesta. Lapset ovat syksyn aikana ottaneet ohjaajat omakseen ja heille on ollut tärkeää, että ohjaajat tuntevat heidät.

Toteutettuja töitä

Puiset aarrearkut

Syksyllä Kässä+ -kerhossa maalasimme puisia aarrearkkuja. Kerhon alussa luimme merirosvotarinan ja siitä inspiroituneena lapset saivat maalata puiset arkut haluamallaan tavalla. Käytössä oli myös sapluunoja, jotka oli kuvitettu merirosvotemoin pääkalloilla, ankkureilla ja papukaijoilla. Lopuksi lapset saivat piirtää aarekartan.

Minikepparit ja -lohikäärmeet

Ohjaajamme Sari valmisti kaavat pienille keppihevosille ja lohikäärmeille. Lapset piirsivät kaavat ja leikkasivat osat, materiaalina tuotteissa oli keittovilla. Pää ommeltiin pykäpistoilla ja täytettiin vanulla. Hevosille ommeltiin silmät ja korvat, kiinnitettiin ryijysolmuilla harja ja sormivirkattiin suitset. Lohikäärmeelle ommeltiin silmät, siivet ja harja, ja siivet sai koristella paljeteilla. Lopuksi kiinnitettiin keppi.

Tonttuovi

Tonttuoven puiset osat valmistuivat kuntouttavan työtoiminnan pajassa, eli ovat paikallista käsitöitä. Lapset maalasivat oven karmit. Oven pintoihin leikattiin ja liimattiin puupintaa muistuttavat kuvat, samoin taustaan liimattiin maisema tai portaikko. Lapset kiinnittivät oveen nupit ja valmistsivat piippurassista kranssit. Oven saranat leikattiin nahkasta. Ovi kasattiin yhdessä ohjaajan kanssa kuumaliimaa käyttäen.

Kässä Plussa – Pori

Taitokeskuksessa on tohinaa. Kässäope mennä viuhtoo edestakaisin keräten malleja, materiaaleja ja työvälineitä. Vielä viime hetken tarkistus, onko kaikki varmasti mukana. Suuret kassit pullollaan hän suuntaa ovesta ulos.

Koululla osa lapsista on jo valmiina odottamassa opettajan saapumista. He ovat päässeet koulusta jo tuntia aikaisemmin ja jääneet odottamaan työpajan alkamista. Iloisina he tulevat vastaan käytävällä, yrittävät kurkkia kasseihin ja kyselevät, mitä tänään tehdään.

Kun koulun kellot soivat ja käsityöluokka tyhjenee, pääsevät kässäplussalaiset vauhtiin. Luokassa ope levittää tavaroita pöydille valmiiksi. Vähitellen kaikki lapset saapuvat luokkaan ja viettävät pienen evästauon ennen kuin aloitetaan työt. Ope esittelee työpajan aiheen, joka tällä kertaa on Green Craft -huovasta valmistettava Easy-kori. Lapset kuulevat huovan valmistusprosessista ja sen kierrätysajatuksesta. Kuviointi korien sivuihin tehdään neulahuovuttamalla lampaanvillasta. Joku lapsista nauraa, että ”Onko sitten sinisiäkin lampaita olemassa, kun tämä villa on ihan sinistä?” No eipä tietenkään, vaan villat ovat värjättyjä.

Huovutusvillapöydän ympärillä alkaa iloinen pöhinä, kun 13 lasta ryntää pöydän ympärille valitsemaan värejä. Sillä välin opettaja jakaa jokaiselle huovutusluset, neulat ja Green Craft -huovasta leikatun palasen korian varten. Ope opastaa huovutusneulan käytön ja varoittaa pitämään sormet riittävän kaukana, ettei kukaan pistä sormeensa, sillä neula on todella terävä. Lapset suunnittelevat kuviot ja kohta luokassa kuuluu hauska rapina, kun huovutusneulat uppoavat työhön.

Jääkarhu-huopalevyyn huovutettu taulu syntyi taitavan kolmasluokkalaisen käsissä.

Poikien käsissä syntyi vähän hurjempia kuvioita.

Tytöt keskittyvät kankaanpainantaan.

Merinohuovasta ommeltiin erilaisia pehmoleluja ja maskotteja, jotka jokainen sai suunnitella itse.

Tämän korin tekijän kotona on lemmikkinä kolme papukaijaa, jotka saivat kuvansa korin kylkeen.

Teimme myös japanilaista kirjansidontaa. Kannot valittiin vanhoista tapettimallikirjoista.

Lasten käsissä syntyy iloisia ja värikkäitä kuvioita. Kun ensimmäiset ovat valmiita, leikataan korin reunoihin viillot, joista pujotetaan Green Craft -nauha, jolloin saadaan korin sivut pystyyn. Nauhan päät ommellaan yhteen ja lopuksi vielä ommellaan korin kulmiin pienet pistot, jotta kori pysyy ryhdissään. Innoissaan lapset suunnittelevat ja miettivät, mitä siihen koriin kotona laitetaan ja joku kertoo antavansa korin lahjaksi.

Näin päättyy Kässä+ -työpaja tämän päivän osalta. Lapset siivoavat omat paikkansa ja lähtevät kohteihinsa korit mukanaan. Ope laittaa vielä luokan järjestykseen, sammuttaa valot ja lukitsee ovet.

Kässä+ -työpajoissa on ollut iloinen ja ahkera meininki. Lapset ovat ahertaneet erilaisten käsitöiden äärellä oppien uusia asioita. Green Craftin ja huovutuksen lisäksi olemme tehneet mm. japanilaista kirjansidontaa, mosaiikkilyhtyjä, ompelua, muovailua, kirjontaa, kankaanpainantaa sekä joulukoris-teita. Kässä+ -pajoja pidettiin keväällä 2018 Steinerkoululla ja Porin kristillisellä koululla. Syksyllä pajat olivat Cygnaeuksen ja Kaarisillan koululla. Oppilaat ovat olleet 3.-4.-luokkalaisia.

Maarit Vesanen
kässäope

Kässä Plussa – Helsinki

Kässä Plussa toteutettiin Helsingissä Vartiokylän ala-asteella ja Hiidenkiven peruskoululla.

Työpajoissa työskenneltiin innolla suunnittelemalla ja valmistamalla erilaisia töitä. Lähtökohtana on käsityö ja kulttuuriperintö sekä niihin liittyvät ajankohdattaiset ilmiöt. Kässä+ - työpajat kokoontuivat vuoden 2018 aikana 16 kertaa, 2 oppituntia (90 min.) kerrallaan. Keväällä 8 kertaa ja syksyllä 8 kertaa. Osa oppilaista oli samoja keväällä ja syksyllä, mutta vaihtuvuutta oli. Opettajina Kässä+ -työpajoissa toimivat Taito Etelä-Suomen käsityö- ja muotoilukoulun opettajat, Heli keväällä kaikissa ryhmissä, syksyllä Lilli Vartiokylässä ja Kirsi Hiidenkivessä.

Keväällä kaikissa ryhmissä tutustuttiin kankaanpainannon eri tekniikoihin, suunniteltiin ja valmistettiin kankaat, joista valmistettiin laminoidut tarjottimet sekä selkäreput ompelemalla ja hihnat solmeilemalla. Lisätyönä ahkerimmat tekivät kuvansiirtoa ja valmistivat makramee-avaimenperiä.

Syksy aloitettiin eri ryhmissä taitotason mukaisilla töitä. Hiidenkiven peruskoulun tiistain ryhmässä oppilaiden taitotaso ja motivaatio oli erittäin hyvä ja näin ollen tässä ryhmässä valmistettiin syksyn aikana valaistut lintulaudat, pitsikynttilät ja lasihimmeleitä, lisätöinä nopeimmat valmistivat solmeilemalla avaimenperiä ja rautalankaeläimiä. Ehdottomaksi suosikiksi nousi lintulauta. Hiidenkiven torstain ryhmässä suunniteltiin ja valmistettiin ”valotaulu”, jossa näkökulmana ja suunnittelun lähtökohtana oli oma koti ja sen pihapiiri. Työ suunniteltiin 1:1 kokoon (50 cm x 70 cm) ja suunnitelma maalattiin akvarelliväreillä. Kankaat kuvioitiin suunnitelman mukaisesti käyttäen eri kankaankuviointitekniikoita. Valmiit kankaat kiinnitettiin kapalevyyn, jonka taakse laitettiin ledivalot. Lisäksi tehtiin himmeleitä paperi- ja lasipilleistä.

Vartiokylän ala-asteen ryhmissä syksy aloitettiin valmistamalla sätkynukke ”Jumping Jack”, jossa harjoiteltiin paperin ja pahvin leikkaamista, akvarellipuu-kynällä värittämistä, liimaamista sekä nyörin punomista ja solmimista. Isompana työnä valmistettiin huopatyö, materiaaleina käytettiin reikähuopa-arkkia. Työssä opeteltiin erilaisten pistojen ompelemista. Oppilaat suunnittelivat omat työt mallitöiden pohjalta: lompakoita, kännykkäpusseja jne. Oppilaat ovat innokkaita ja varsinkin pehmeä huopamateriaali inspiroi heitä kovasti.

Kässä Plussassa oli innokkaita lapsia oppimassa kädentaitoja. Tekemisen ilo ja luovuus kehittyivät pienenkin kahdeksan viikon opetusjakson aikana. Lapsilta saatu palaute Kässä+ -työpajoista muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta oli positiivista ja innostunutta ja he ovat innokkaita jatkamaan keväällä 2019.

Kässä Plussa – Klaukkala

Kässä+ -työpajat Nurmijärvellä Isoniitun koulussa Klaukkalassa ja Lepsämän koulussa vuonna 2018, 3.-6.-luokkalaista oppilaita. Suurin osa oppilaista oli tyttöjä, syksyllä oli mukana myös kolme poikaa. Kerhot kokoontuivat 8 kertaa 2 opetustuntia kerran viikossa molemmissa kouluissa, iltapäivällä koulun jälkeen.

Teimme käsitöitä eri tekniikoilla ja materiaaleilla ja erilaisia käsitöitä mitä koulussa tehdään. Kevään ja syksyn ryhmissä oli osittain eri oppilaita ja osittain samoja.

Keväällä teimme heijastimet kierrätyshuovasta ja silitettävästä heijastinkankaasta, makrameetekniikalla rannekorun, helmikudontatekniikalla isoista puuhelmistä pannunalusen, kankaanpainotekniikalla kassin, munkinnyörillä avaimenperän ja väänsimme rautalankaa. Lisäksi oli pieniä välitöitä.

Makramee-rannekorussa käytimme vahattua nyöriä ja kierrätysnappeja. Makramee oli vuoden 2017 käsityötekniikka.

Helmikudonta-pannunalunen tehtiin isoon kehykseen isoilla puuhelmillä. Oppilaat suunnittelivat oman työnsä.

Kankaanpainopajassa kaiverrettiin omat kuviot pressprint-levylle, lisäksi käytettiin valmiita leimasimia.

Isoniitun koululla oli niin paljon nauhapirtoja, että ne riittivät joka oppilaalle. Saimme niitä lainaksi ja teimme pirtanauhan, jolla koottiin kori.

Syksyn aiheet olivat erilaisia, koska osa oppilaista oli jo kevään Kässä+ -ryhmissä.

Aloitimme leijan tekemisellä muovikassista. Vuoden tekniikka oli kirjonta. Oppilaat suunnittelivat omat kuvionsa ja kirjoivat kierrätyshuovalle, lopuksi kori koottiin valmiiksi. Metalliverkosta muotoiltiin talo ja seinät tehtiin paperimassasta. Jouluaiheena oli himmeli. Materiaalina käytettiin paperipillejä, kirjan sivuista tehtyjä pillejä ja lasiputkipillejä.

Oppilaat iloitsivat helposta ja hyvin lentävästä leijasta.

Kirjonta-teemalla tuli hienoja koreja. Opeteltiin erilaisia pistoja. Tätä aihetta olisi voinut jatkaa loputtomiin. Koulussa on tehty pykäpistoja, sen huomasi, korin reunan ompelu sujui helposti.

Metalliverkon työstäminen sujui yllättävän helposti ja pihdit ja sivuleikkurit tulivat tutuiksi. Paperimassan teko opeteltiin, massan pehmeys tuntui käsissä mukavalta.

Himmelin kuutiossa oli taikuutta, kolmiulotteinen, liikkuva, muotoa vaihtava.

Molemmissa kerhoissa kierrätysteema ja kestävä kehitys kulkivat mukana. Kerholaiset olivat innokkaita ja tekniikat sopivat hyvin eri ikäisille lapsille. Jokainen suunnitteli oman työnsä ja valmisti omien taitojensa mukaan.

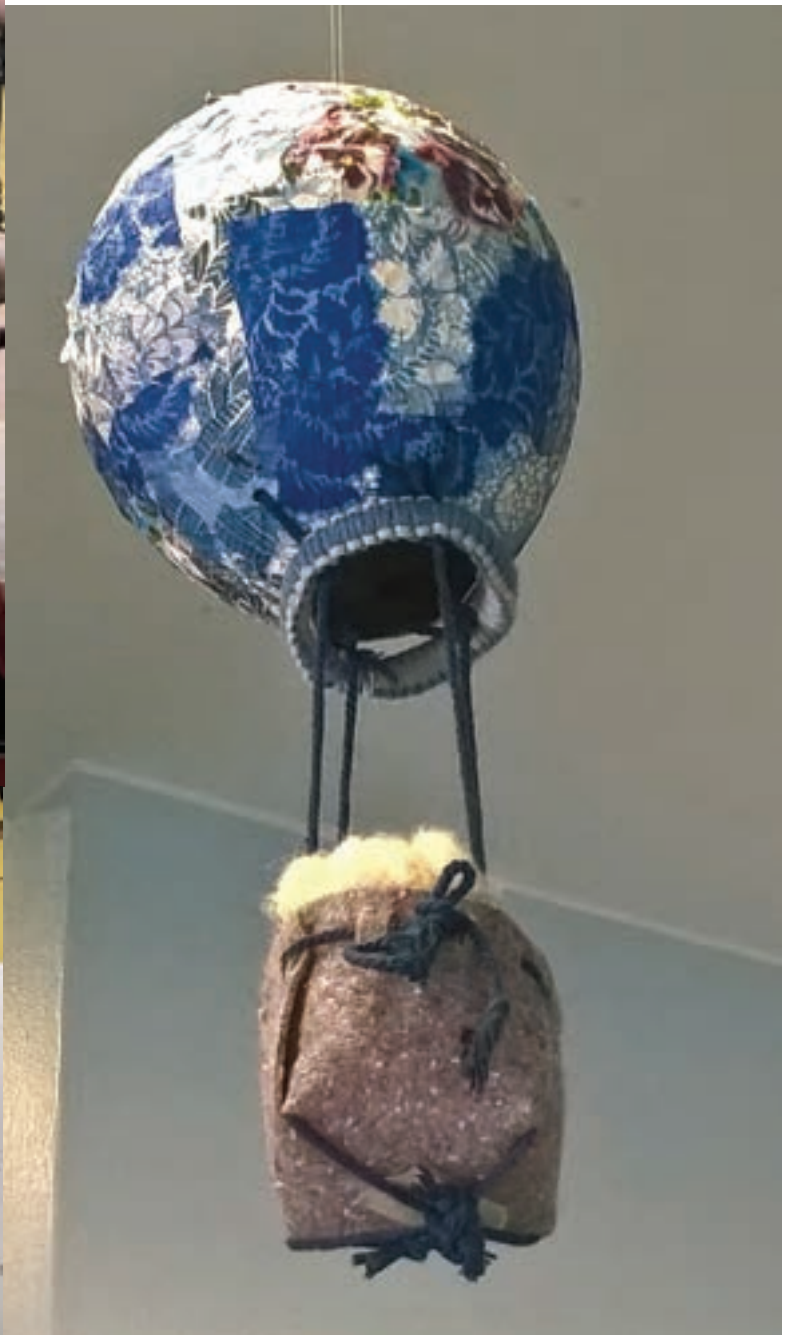
Kässä Plussa – Mäntsälä

Kevätkaudella kokoontui yksi ryhmä Sälinkään koululla ja syyskaudella kaksi ryhmää Saaren koululla ja yksi taitokeskuksessa eli yhteensä neljä ryhmää.

SÄLINKÄÄN KOULU ”Noustaan lentoon” (4. luokka)

Työpajan teemana oli kuumailmapallo, jonka valmistuessa tutustuttiin useisiin eri tekniikoihin.

Pallot liisteröitiin paperisuikaleilla ja koristeltiin maalaamalla tai lautasliinatekniikalla, makrameesolmuilla tehtiin rengas pallon suuhun ja kierrätys-huovasta koottiin pallon kori sekä lopuksi neulahuovutettiin matkustaja pallon kyytiin.

SAAREN KOULU (kaksi ryhmää 2.-3. luokka ja 4.-6. luokka)

Koululta toivottiin huovutusta pienemmille. Molemmat ryhmät aloittivat origamirasian taittelulla ja seuraavaksi tehtiin kierrätyshuovasta heijastavia koristeita. Puolivälissä syksyn jaksoa pienemmillä oli huovutusta ja isommat solmivat makrameepöllöjä. Lopuksi molemmat ryhmät tutustuivat himmeleihin ja tekivät himmelin peruskuutioita versioineen.

TAITOKESKUS (3.-6. luokka)

Työpajan sisältö suunniteltiin yhdessä pajalaisien kanssa. Toiveiden mukaan aloitettiin heijastavilla koristeilla, siirryttiin makrameepöllöön, tehtiin saippuaa ja lopuksi muovailtiin askartelumassasta koruja ja koristeita.

Taito Varsinais-Suomi

Kässä+ -kerhot kokoontuivat koulupäivän ja iltapäiväkerhon päätyttyä kello 14.00–15.30. Päivistä perjantai, kuten arvata saattaa, oli haastavin.

Kouluihin kulkeminen ja tavaroiden kausaus oli työlästä, helpompi olisi ollut olla Taitokeskuksessa, mutta lasten siirtyminen Taitokeskukseen oli välimatkan takia mahdotonta.

Yhdellä kerhokerralla kannatti olla kaksi eri työtä tehtävänä, niin innostuneisuus säilyi. Myös etukäteen suunniteltu yhteinen keskusteluaihe tehtävään ja työhön liittyen lisäsi keskittymistä.

Mukanani oli kahdella eri viikolla kolmessa koulussa myös yläasteelta oleva työelämään tutustumisjaksolla oleva poika ja kerronkin tuntemuksia kurssin pidosta toisen tet-jaksolaisen, 9.-luokkalaisen Lari Nikkasan näkemyksin.

Hänen ensimmäinen kommenttinsa oli, ettei opettaminen ollutkaan niin vaikeaa kuin hän oli luullut. Taitokeskuksessa ennalta tapahtuneen tehtävien töiden opastuksen jälkeen poika rohkeasti opasti nuorempiaan. Myös kerholaiset kyselivät alkuesittelyn jälkeen reippaasti neuvoa apuopettajalta ja olisivat halunneet hänen olevan mukana jatkossakin (poika sai arvokasta kokemusta ohjaustyöstä koulussa ja varsinainen kerhon vetäjä sai toiset kädet avukseen). Mielenkiintoista vuorovaikutusta oli näiden eri-ikäisten oppilaiden kesken kädentaitojen lomassa.

Aloitimme tiskiliinon teolla. Monenlaisia sapluunoita leikeltiin.

Teimme myös huovutetut saippuat – huovuttaminen on aina hauskaa ja märkähuovutus on rentouttavaa.

Kierrätyshuovasta teimme keppihevosiä. Kuparivuoren koulussa tutustuimme japanilaiseen origami-tekniikkaan. Pirtanauhaa kudoimme kirjanmerkiksi ja teimme perinnekäsityötä Tikanmaan koululla. Metalliverkosta teimme kaamosvaloja ja Kerttulan koululla teimme makramee-joulutonttuja.

*Ensimmäinen vasemmalta:
Tiskiliinat*

*Toinen vasemmalta:
Huovutetut saippuat*

Vasemmalla:
Keppihevosi kierrätyshuovasta.

Yllä:
Pirttauhan kudontaa kirjanmerkiksi.

Vasemmalla:
Naantalin aurinko, origami-tekniikalla.

Oppilaat vastasivat

Hankkeen jälkeen toteutettiin kysely Kässä+ -työpajoihin osallistuneille oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Sähköinen kysely lähetettiin 120 osallistuneelle. Kyselyyn tuli 50 vastausta. Kysymykset oli jaettu aihealueisiin Oppiminen ja luovuus, Motivaatio ja ilmapiiri, Opettaja ja oppimisympäristö, Opetuksen järjestäminen, Osallisuus ja Viestintä.

Eniten oppilaat olivat oppineet uusia käsityötekniikoita. Kässä+ -työpajoissa oli oppilaille tärkeintä oppia uutta ja tulla taitavaksi. Tunneilla viihdyttiin hyvin. Tehtävät koettiin aiheiltaan pääosin kiinnostaviksi. Opetuksen ajankohta ja ryhmän koko olisivat voineet olla parempia. Oppilaita kohdeltiin yhdenvertaisesti. Tietoa kerhosta oli saatu monista lähteistä: työpajan opettaja oli tullut koululle kertomaan pajasta, opettajalta ja Wilmasta oli saatu tietoa. Myös sähköpostilla oli saatu tietoa.

Useimmat kokivat työpajan myönteisenä ja halusivat, että sitä järjestettäisiin myös jatkossa.

VAPAA PALAUTE

”Ajankohta heti koulupäivän jälkeen on hyvä!”

”Kaikki on hyvää”, sanoo lapsi.

”Ryhmä voisi olla pienempi tai tila isompi.”

”Saako joskus tehdä jotain tarvikkeista oman pään mukaan?”

”Useampia kertoja viikossa, naulatyö oli hyvä juttu.”

”Enemmän saksia.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Taito Plussa -kärkihanke

Hankkeessa mukana:

Taito Etelä-Pohjanmaa
www.taitoep.net

Taito Etelä-Suomi
www.taitoetelasuomi.fi

Taito Itä-Suomi
www.taitoitasuomi.fi

Taito Keski-Suomi
www.taitokeskisuomi.fi

Taito Pirkanmaa
www.taitopirkanmaa.fi

Taito Pohjois-Pohjanmaa
www.taitopohjoispohjanmaa.fi

Taito Satakunta
www.taitosatakunta.fi

Taito Uusimaa
www.taitousimaa.fi

Taito Varsinais-Suomi
www.taitovarsinaissuomi.fi

TAITOLIITTO

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry
www.taito.fi